

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

ÚZEMNÍ ODBORNÉ
PRACOVÍŠTĚ
V BRNĚ

TISKOVÁ ZPRÁVA

Památkové obnově unikátního cihelného mostu napomohla i archeologie

Brno, 22. dubna 2020

Již od loňského roku probíhá obnova cihelného mostu vedoucího na bývalý ostrov Portz situovaný mezi Sedlecem a Mikulovem. Most sice již dnes neslouží svému účelu, protože polovina Nového rybníka, jehož vody v minulosti překlenoval, byla v souvislosti se stavbou železniční trati v druhé polovině 19. století vysušena, nicméně jde o ojediněle dochovanou památku a doklad řemeslného umu našich předků z první poloviny 17. století. Svým účelem, ztvárněním a stavebním materiálem se jedná o památku, která u nás nemá obdobu.

Uchopit památkovou obnovu tak výjimečného a hodnotného objektu, jakým sedlecký most je, nebyl jednoduchý úkol, zásadním proto bylo shromáždění informací o historické podobě stavby. K tomu přispěl jednak archivní průzkum, který zjistil dochování unikátního plánu mostu, žel, blíže nedatovaného, ale zejména se bylo možné opřít o výsledky archeologického výzkumu. Ten byl realizován Regionálním muzeem v Mikulově ve spolupráci s Národním památkovým ústavem, územním odborným pracovištěm v Brně, který provedl i operativní dokumentaci, tedy základní analýzu stavby a jejího vývoje.

V první etapě archeologického výzkumu byl pořízen digitální model mostu za pomoci 3D scanneru – tak byla uchována nejenom informace o podobě a dochování stavby před zahájením obnovy, ale vytvořeny byly i přesné digitální plány. Následně archeologové systémem sond zjistili míru dochování jednotlivých konstrukcí, aby bylo možné případné cenné nálezy ochránit v průběhu stavby. To s sebou neslo v mnohých případech nutnost úpravy původního projektu. Asi nejzásadnějším zjištěním bylo, že most byl v celé ploše mostovky opatřen velice dobře dochovanou dlažbou z vápencových kamenů. Změnou původně navrhované skladby mostovky byla dlažba v celém rozsahu zachována a ponechána pod nově položeným mlatovým povrchem.

Další archeologické nálezy, spolu s provedeným průzkumem stavby, objasnily situaci zvedacího mostního pole, umístěného uprostřed mostu až do počátku 19. století. Po jeho snesení bylo i toto pole vyzděno valenou cihelnou klenbou a vydlážděno vápencovými kameny. V líci mostu je však dodnes patrné kamenné armování původně „prázdného“ pole.

Nájezdové cesty na most byly lemovány rozevírajícími se cihelnými zídkami ukončenými kamennými odrazníky z místního mušlového vápence. Poslední kompletně dochovaný odrazník byl nalezen v sondě pro statický průzkum mostu a posloužil jako vzor pro kamenické vyhotovení jeho přesných kopií, které budou na most osazeny.

Co se týče stavebních materiálů, musíme říci, že byly dokonale využity veškeré zdroje v okolí. Vápenec, jak pro kamenické prvky, tak pro pálení vápna, byl těžen v lomech na Skalkách či v Mušlově, vápenické pece stály bezprostředně při těchto lomech. Cihly byly vyráběny v cihelně na jihovýchodním úpatí Turoldu a jsou unikátní zejména vyraženými značkami N – Nikolsburg, značícími

produkci panského cihláře. S uvažovaným stářím výroby někdy po roce 1630 se jedná o jednu z nejstarších značených cihel na Moravě.

Město Mikulov chystá v souvislosti s úpravou a dobudováním sítě turistických cyklostezek v místě instalovat tabule naučné stezky a vydat informační brožuru, která bude návštěvníky regionu informovat o historii, fauně a flóře ostrova Portz a jeho nejbližšího okolí. Na tvorbě podkladů pro naučnou stezku a brožuru se podílí i Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Brně.

Foto 1, 2 Celkový pohled na most v průběhu obnovy

Foto 3 Původní dlažba mostovky z vápencových kamenů

Foto 4,5 Cihly z konstrukce mostu s vyraženou značkou

Foto: archiv NPÚ, ÚOP v Brně

Kontakt:

Mgr. Petr Holub

PhDr. Radmila Stránská

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Brně je jedním ze čtrnácti krajských pracovišť NPÚ. Jeho úkolem je v Jihomoravském kraji naplňovat poslání odborné instituce památkové péče dané zejména zákonem o státní památkové péči, např. zpracovávat odborné podklady pro rozhodnutí výkonných orgánů, poskytovat konzultace a odbornou pomoc vlastníkům kulturních památek při jejich obnovách a sledovat stav památkového fondu na území kraje. Pracoviště v Brně zpracovává návrhy na prohlášení věcí či objektů za kulturní památky a podílí se následně na jejich evidenci. Spravuje dokumentační sbírky plánů, fotografií a dalších odborných podkladů ke kulturním památkám, vede veřejně přístupnou knihovnu a vydává odborné publikace.